

سید رحیم نعمتی **رویکرد**

سفر نخست‌وزیر لبنان به ریاض اهداف تاکتیکی دارد

بیعت انتخاباتی حریری با سعودی

مثل سمیر جمیع، رئیس حزب القوات اللبنانی، یاشر فی ریفی،

وزیر سابق داد‌گستری لبنان، از استغفای او حمایت نکردند. در واقع، جو عمومی از حامیان و مخالفان حریری بر این نکته

متمرکز شده بود که حریری تحت فشار حکومت سعودی، به خصوص شخص محمد بن سلمان، ولیعهد و وزیر دفاع سعودی، استعفا داده و یک صدا خواهان بازگشت او به لبنان بودند تا صحت و سقم استعفاش معلوم بشود. حریری بعد از دیدار او نه تنها مذاکره با العوللا را عالی توصیف کرد بلکه قول داد در سریع‌ترین زمان ممکن به عربستان سفر می‌کند. تنها دو روز زمان لازم بود تا معلوم شود او سریع‌تر از زمانی که داده بود به قول خود عمل می‌کند و به عربستان می‌رود. از این جهت، العوللا دست کم تا بیعتی کار به هدف خود رسید و توانست بعد از یک بحران چهار ماهه از زمان اعلام استعفا توسط حریری، بار دیدار پای او را به ریاض، پایتخت سعودی، بکشد. این را می‌توان اعتماد از ایجاد اعتماد از ریایی کرد اما مسئله اینجاست که احیای آتشین در مقابل دوربین یک شبکه خارجی متن استغفای خود را قرائت کند و به همین جهت هم به جز تعداد بسیار معدودی پرونده اصلی در این ماجراست.

نتیجه چهار ماه بحران

وقتی سعد حریری در چهارم نوامبر گذشته استغفای خود را در ریاض اعلام کرد، هر کسی را در لبنان از میشل عون تا همه رهبران سیاسی و حتی شهروندان عادی شگفت‌زده و تا اندازه زیادی سردرگم کرده بود. تا آن موقع پیش‌نیماده بود که نخست وزیر لبنان در خارج از کشور، تنها با قرائت متنی سرتاسر تند و آتشین در مقابل دوربین یک شبکه خارجی متن استغفای خود را قرائت کند و به همین جهت هم به جز تعداد بسیار معدودی

کویت، قطر و بحرین برای سعودی‌ها سازناک‌و می‌زنند

ویژگی‌ها و شرایط جدید حاکم بر انتخابات آینده عراق

است. به لحاظ امنیتی ضریب ثبات و امنیت در مقایسه با انتخابات قبلی به مراتب بیشتر شده است و دولت نوپای عراق توانسته است در سایه نیروهای داخلی و حمایت‌های دوستان و متحدان خود اولین رکورد پیروزی بر بزرگ‌ترین گروه تکفیری در جهان را به نام خود ثبت کند و از این طریق پرستیژ خود را نیز ارتقا دهد. این مسئله ضمن اینکه فضای امنیتی را برای برگزاری انتخابات در مقایسه با انتخابات گذشته افزایش داده است اثر مستقیمی نیز برگزاری انتخابات در مناطق سنی نشین به جا گذاشته است و این امکان را فراهم کرده است که مردم راهایی یافته از سلطه دولت خودخوانده داعش بتوانند امکان بهتری برای شرکت در انتخابات پیدا کنند. همچنین آزادی مناطق سنی نشین تحت سلطه و اشغال داعش به دست نیروهای دولت مرکزی و نیروهای حشداشعبی اعتماد مردم این مناطق را به دولت مرکزی افزایش داده است که بعد از فروپاشی رژیم بعثی صدام لطمه خورده بود.

همچنین می‌توان به این نکته اشاره کرد با آزادسازی کامل مناطق اشغالی عراق از زیر کنترل و اشغال داعش و اعمال حاکمیت مجدد دولت مرکزی بر این مناطق و همچنین

انتخابات سه ماه دیگر، چاره‌ای ندارند جز اینکه فکری به حال شکاف‌ها و اختلافات درونی ۱۴ مارس بکنند و مأموریت العوللا هم در همین جهت بود.

۲۳زینه سعودی

روزنامه لبنانی النهار قبل از آمدن العوللا به لبنان، سفر او را به معنای «تمایل آل سعود برای بازگشت جدی به عرصه لبنان» تعبیر کرد اما در عین حال معتقد بود که سعودی‌ها برای این امر دو گزینه در پیش روی خود می‌بینند که باید از میان این دو یکی را انتخاب کنند. گزینه اول عبارت است از بنای حریری بر جایگاه رهبری ۱۴ مارس و استفاده سعودی‌ها از تمام امکانات سیاسی، مالی و تبلیغاتی برای ماندن او در این مقام تا به عنوان رهبر این جریان وارد انتخابات پارلمانی لبنان بشود. گزینه دیگر عبارت از کنار گذاشتن او از این مقام و قرار دادن کسی به جای او است تا هم یک بازسازی اساسی در ۱۴ مارس بشود و هم چتر آن روی اهل سنت لبنان گسترده‌تر بشود. طبق تحلیل این روزنامه، العوللا نماینده گزینه نخست است در حالی که ثامر السبهان، وزیر مشاور سعودی در امور خلیج فارس، گزینه دوم را نمایندگی می‌کند و دخالت السبهان در جریان استغفای حریری هم این تحلیل النهار را ثابت می‌کند. بنابر این، سفر العوللا به لبنان این معنارا داشت که دربار سعودی هنوز گزینه نخست را در نظر دارد و رقای حریری در ۱۴ مارس را در آن حد نمی‌بیند که جای او را در جایگاه رهبری این جریان به عده بگیرند. العوللا به بیروت، پایتخت لبنان، آمد تا با وجود دوری حریری از حکومتش و حتی نزدیک شدن او به رقیب جدی منطقی‌ها، باز این پیام را به او بدهد که اولویت آل سعود برای حمایت‌های مادی و معنوی خود او است و بهتر است برای بازگشت به دامن آل سعود و برطرف شدن اختلافات بعد چهار ماه به ریاض بیاید که حریری هم دست کم در ظاهر امر این پیشنهاد العوللا را پذیرفت و دو روز بعد از دیدار او در یافت دعوت‌نامه سفر به ریاض رفت اما حالا مسئله این است که بعد از این چه می‌کند و تا چه حد حاضر است که در مسیر خواسته‌های آل سعود حرکت بکند.

فرایند تاکتیکی

نخستین تعبیر از رفتن حریری به ریاض می‌تواند این باشد که او برای جلوگیری از کودتایی علیه خود در ۱۴ مارس به ریاض رفته و می‌خواهد با نرم کردن دل بن سلمان فرصت عمل بیشتری به العوللا بدهد تاالسبهان مجالی علیه او نداشته باشد. در واقع، اگر حریری به درخواست العوللا پاسخ مثبت نداده بود یا دیر به ریاض می‌رفت، فرصت عمل کافی در اختیار السبهان داده بود تا با کنار زدن العوللا دربار سعودی را در مقابل خودش قرار بدهد و رقیب ا درون ۱۴ مارس مثل اشرف ریعی و جمیع هم مجالی برای سرنگونی او پیدا نکنند. بنابر این، سفر حریری را باید تا اینجا کار بیشتر از لحاظ حفظ موقعیت در داخل ۱۴ مارس و داشتن کارت آل سعود در قایت انتخاباتی آینده دانست. در مقابل، این نکته روشن است که بن سلمان بتواند قایل به حزب‌الله تا حد حذف آن از کابینه لبنان و حتی عرصه سیاسی این کشور را می‌خواهد بر سر این مطالبه حاضر به معامله‌ای با حریری است اما معلوم نیست که این معامله به چه صورت قابل انجام است. حریری در این چهار ماه نشان داده که نمی‌تواند حزبالله را از کابینه بیرون کند و جز همکاری با حزبالله گزینه دیگری ندارد اما او می‌تواند با نشان دادن ترشمنی در مقابل سعودی‌ها آمادگی خود را برای ادامه همکاری با سمیر جمیع در ۱۴ مارس نشان بدهد. این اتفاق است که به نظر می‌آید افتاده جزو یک ملجم بیرونی کند و اطلاع‌رسانی و از حزب جمیع، گفته که توافق بین حریری و جمیع بر سر انتخابات در روزهای آینده به نتیجه می‌رسد و به‌زودی بیانیه‌ای مشترک از طرف دو حزب صادر می‌شود. حریری با این مانور مهم، گزینه مخالف خود را آل سعود را تا کام می‌گذار و هم جبهه درونی ۱۴ مارس را ترمیم می‌کند تا بار دیگر به عنوان رهبر این جبهه وارد انتخابات پارلمانی بشود اما به نظر نمی‌رسد که حاضر باشد بیش از این پیش برود از این راه. فرایند احیای اعتماد بین او و آل سعود را باید در حد فعلی یک فرایند تاکتیکی و نه استراتژیکی ارزیابی کرد.

معماری جایگاه جهانی روسیه بر پایه برتری نظامی

روسیه در سال‌های اخیر با چالش‌فزاینده‌ای از سوی غرب در مرزهای غربی خود به بهانه بحران اوکراین مواجه بوده است. به ویژه سازمان پیمان آتلانتیک

شمالی (ناتو) با ادعای تهدیدات مسکو علیه اعضای شرقی خود مانند جمهوری‌های سه‌گانه بالتیک و لهستان، اقدام به استقرار بی‌سابقه نیروها و تجهیزات نظامی در شرق اروپا در حوزه بالتیک و دریای سیاه کرده است. در عین حال آمریکا به عنوان سردمدار ناتو، از سال ۲۰۰۷ با مطرح کردن استقرار سامانه سپر موشکی در شرق اروپا موجب نگرانی شددید مسکو از اهداف واقعی این اقدام یعنی خشنی کردن توانمندی بازدارنده هسته‌ای روسیه شده است. ناتو نیز در سال‌های پس از جنگ سرد ایده گسترش به سوی شرق را دنبال کرده که آخرین نمره آن عضویت مونته نگرو در بالکان غربی در این سازمان بوده است. مجموع این مسائل مسکو را به این جمع‌بندی رسانده که تهدیدات غرب بسیار جدی و واقعی است و باید مقابله مناسب با آن از طریق افزایش توانمندی نظامی به ویژه زرادخانه هسته‌ای استراتژیک صورت گیرد.

موضوع پوتین

ولادیمیر پوتین رئیس جمهوری روسیه اخیراً در مراسم بزرگداشت روز مدافع میهن، اعلام کرد که روسیه در زمینه آمادگی نظامی، کیفیت و فناوری‌های نیروهای مسلح به جایگاه برتر جهان نگزشته است. به گفته وی، حوادث سال‌های اخیر نشان داده که روسیه به جایگاه برتر در جهان رسیده است. رئیس‌جمهور روسیه همچنین وعده داده که در آینده توان بازدارندگی هسته‌ای راهبردی روسیه تقویت خواهد شد. هرچند شوروی در دوره جنگ سرد یکی از دو ابرقدرت جهان محسوب می‌شد و در کنار آمریکا دارای قدرتمندترین نیروی نظامی جهان بود، اما پس از فروپاشی شوروی در سال ۱۹۹۱ و ظهور روسیه به عنوان کشور جانشین آن، روند کاهش قدرت نظامی روسیه در همه ۱۹۹۰ سیر شتابان به خود گرفت به نحوی که در این دهه، نیروها و تجهیزات نظامی روسیه در بدترین وضعیت قرار داشته و حتی نیروهای استراتژیک هسته‌ای روسیه که نقش بازدارنده اصلی را در برابر قدرت هسته‌ای آمریکا ایفا می‌کنند در وضعیت اسفناکی به سر می‌برد.

این دوران نخست زمامداری ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهوری روسیه یعنی از سال ۲۰۰۰ تلاش مسکو برای احیای دوباره نقش خود به عنوان یک قدرت بین‌المللی در کنار عوامل مثبت دیگر مانند افزایش بهای نفت، باعث شد تا زمینه نوسازی نیروی نظامی روسیه فراهم شود.

نوسازی نظامی

ولادیمیر پوتین از بانیان نوسازی نیروهای مسلح روسیه محسوب می‌شود و تلاش قابل توجهی برای تحقق این مسئله ظرف ۱۷ سال گذشته صورت داده است. در این راستا دولت روسیه در سال‌های اخیر بودجه نظامی این کشور را چند برابر افزایش داده و برای آمادیزه کردن نیروهای مسلح این کشور و همچنین تجهیزات نظامی‌اش اقدامات مهمی انجام داده است. به ویژه توجه مقامات ارشد نظامی و سیاسی روسیه بر افزایش بودجه نظامی، نوسازی تجهیزات نظامی و به ویژه خرید افزایش قدرت نیروهای نظامی روسیه و افزایش چشمگیر توانمندی عملیاتی آنها باشد. توجه عمده زمامداران مسکو متوجه نوسازی نیروی هسته‌ای روسیه بوده و بودجه قابل توجهی برای نوسازی آن تا سال ۲۰۲۰ اختصاص یافته است. مسئله تجدید قدرت نظامی روسیه به ویژه پس از وقوع بحران اوکراین در سال ۲۰۱۴ و رویارویی نظامی روسیه و ناتو در شرق اروپا از اهمیت بسیار برخوردار شده است. حتی مسائلی مانند کاهش بهای نفت به عنوان منبع اصلی در آمد دولت روسیه مانع از ادامه نوسازی ارتش روسیه نشده است. از دیدگاه پوتین کاهش بودجه دفاعی و تضعیف ارتش روسیه موجب جسارت هر چه بیشتر غرب به منظور پیگیری اهداف خود علیه روسیه به ویژه در شرق اروپا خواهد شد. به گفته ولادیمیر پوتنر کارشناس سیاسی، رهبران روسیه به توسعه دائمی ناتو به چشم یک تهدید واقعی نگاه می‌کنند. البته نوسازی نیروهای مسلح و نیروی استراتژیک هسته‌ای روسیه از بعد دیگری نیز برای کرملین واجد اهمیت است و آن مطرح شدن مجدد روسیه به عنوان یک قدرت بین‌المللی با توان تأثیرگذاری در مناطق مختلف جهان است. غربی‌ها خصوصاً آمریکا همواره تلاش کرده‌اند روسیه را به عنوان یک قدرت منطقه‌ای مطرح کنند. به گفته اندری کوشکین کارشناس نظامی روسی، اکنون که روسیه خود کفای و در سیاست خارجی مستقل شده، ناتو و آمریکا از «تجاوزگری» محسوب می‌شوند و این امر باعث شده تا روسیه در شرق اروپا و نیز در سوریه عملاً به واشنگتن نشان داده که مسکو قادر است بر خلاف اهداف و سیاست‌های آمریکا، سیاست‌ها و اهداف مدنظر خود را در عرصه بین‌المللی دنبال کرده و از قدرت نظامی خود در این راستا استفاده کند.

برنامه تسلیحاتی جدید

گام دیگر روسیه در مسیر تجدید حیات نظامی، تصویب برنامه تسلیحاتی جدیدی به منظور مقابله با تهدیدات نوین و افزایش کارایی نیروهای مسلح این کشور است. دیمیتری راگوزین معاون نخست‌وزیر روسیه اعلام کرد که ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور این کشور برنامه جدید تسلیحات نظامی روسیه را امضا کرده است. این برنامه بر اساس تجارب جنگی در سوریه و نیز با توجه به برآورد تهدیدات کنونی و آتی از جانب دشمنان روسیه تهیه شده است. درباره اقدامات جنگی روسیه در سوریه به گفته راگوزین، در مجموع بیش از ۲۰۰ نوع سلاح و تجهیزات مورد آزمایش قرار گرفته و در همین اساس قرار است تا سرمایه‌گذاری قابل توجهی در زمینه فناوری بسیار پیشرفته مانند روباتیک، هوش مصنوعی، پهپادها، سامانه‌های ضد موشکی و مهمات دقیق در برنامه تسلیحاتی جدید صورت گیرد. اما از بعد دیگر نگاه برنامه‌ریزان نظامی روسیه به تهدیدات موجود و آینده است که شامل توانمندی نظامی ناتو، عملیاتی شدن سامانه موشکی فراصوت تهاجمی آمریکا که قادر است هدف مهمات دچار راه‌ف قرار دهد و استقرار سامانه‌های هسته‌ای می‌شوند. مقامات ارشد نظامی روسیه بر این باورند که با توجه به برنامه جدید تسلیحاتی روسیه، قادر هستند واکنش مناسبی در قبال این تهدیدات انجام دهند. معاون وزارت دفاع روسیه در نوامبر ۲۰۱۷ اعلام کرد که برنامه تسلیحات نظامی جدید مسکو ۱۹ هزار میلیارد روبل (۱۷ میلیارد دلار) و سیستم هماهنگ‌سازی آن هزار میلیارد روبل (۱۷ میلیارد دلار) هزینه در بر داشته است. روسیه از سال ۲۰۰۰ میلادی تلاش قابل توجهی برای مدرن‌سازی نظامی و احیای نیروهای مسلح صورت داده و بودجه نظامی افزایشی نجومی یافته است. مسئله تجدید قدرت نظامی روسیه به ویژه پس از وقوع بحران اوکراین در سال ۲۰۱۴ و رویارویی نظامی روسیه و ناتو در شرق اروپا از اهمیت بیشتری برخوردار شده است. البته نوسازی نیروهای مسلح روسیه از بعد دیگری نیز برای کرملین واجد اهمیت است و آن مطرح شدن مجدد روسیه به عنوان یک قدرت بین‌المللی با توان تأثیرگذاری در مناطق مختلف جهان است.

جهاد

سروسین‌الملل ۸۸۴۹۸۴۴۴